

Õiguskantsler

Catherine Abolinš
Tiimijuht
AS Hoolekandeteenused
catherine.abolins@hoolekandeteenused.ee

Teie nr
Meie 10.07.2026 nr 7-9/261471/2605841

Kontrollkäik Sillamäe Kodusse

Austatud Catherine Abolinš

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 3. juunil 2026 AS-i Hoolekandeteenused Sillamäe Kodus (edaspidi: hooldekodu) kohtumääruse alusel ööpäevaringse erihoolekandeteenuse (edaspidi: teenus) osutamist. Kohtumääruse alusel osutatakse teenust hooldekodu Tervise 17 ja 12 majades. Kontrollkäigust ette ei teatatud. Õiguskantsler on Sillamäe Kodu viimati kontrollinud [8. aprillil 2022.](#)

Õiguskantsleri nõunikega oli kontrollkäigul kaasas peremeditsiini eriarst (edaspidi: tervishoiuekspert). Nõunikud tegid ringkäigu Tervise 17 ja 12 majades ning vestlesid tegevusjuhendajate, tegevusjuhendaja-meistri, meditsiiniõe ja hoolealustega.

[Tegevusloa](#) kohaselt osutab AS-i Hoolekandeteenused Sillamäe Kodu kohtumääruse alusel teenust kuni 40 inimesele. Tervise 17 majas on kohti 32 inimesele (neli perekorterit) ja Tervise 12 majas 8 inimesele (üks perekorter). Igas perekorteris elab kõige rohkem 8 hoolealust. Kontrollkäigu toimumise ajal osutas hooldekodu kohtumääruse alusel teenust 38 inimesele.

Tervise 17 hoone on kahekorruseline, majas on lift. Hoolealused elavad selles majas ühekohalistes tubades, mis on ühenduses ühisruumidega. Erandina on üks magamistuba kahekohaline. Iga magamistoa juurde kuulub pesemis- ja tualettruum.

Tervise 12 hoone on ühekorruseline ning selles on üks ühekohaline ja neli kahekohalist magamistuba. Kohtumääruse alusel osutatakse erihoolekandeteenust eraldatud majatiivas, kus on kaks ühiskasutatavat pesemisruumi ja tualetti – üks neist naiste ja teine meeste kasutuses. Hoone teises tiivas osutatakse ööpäevaringset erihooldusteenust. Hooviala on aiaga eraldatud, mis aitab vältida eri osakondades viibijate kokkupuutumist.

Videovalvet kasutatakse perekorterite eluruumides, koridoris, eraldusruumis ja õuealal ning Tervise 17 majas eraldusruumis.

Hooldekodu [tegevusloale](#) olid kantud 37 tegevusjuhendaja andmed: 32 neist töötasid Tervise 17 majas ja 5 Tervise 12 majas. Igas perekorteris töötab päevasel ajal (kella 8-20) kaks tegevusjuhendajat ning öösel üks tegevusjuhendaja. Lisaks töötab hooldekodus tegevusjuhendaja-meister, kes viibib majas tööpäevadel kella 8–16. Tema juhendab käelist tegevust.

Hooldekodu kontrollib, ega tööle asuval tegevusjuhendajal ei ole kehtivat [karistust](#) tahtlikult toimepandud kuriteo eest. Hooldekodu selgituste kohaselt kontrollitakse hooldajate tausta tööle asumisel ja edaspidi kord aastas.

Väärrib tunnustust, et eraldamist rakendatakse hooldekodus harva, mis näitab, et ärevad olukorrad suudetakse lahendada ilma inimest eraldamata.

Hooldekodu ei tohi kohustada inimesi oma toiduaineid jagama. Inimesel peab olema võimalik talle toodud toitu süüa omaette. Hooldekodus tuleks loobuda karistuste määramisest.

Mõtestatud ajaveetmise võimalusi pakkudes tuleks rohkem arvestada iga hoolealuse individuaalseid vajadusi.

Igas vahetuses peaks tööl olema vähemalt üks eesti keelt piisavalt hästi valdav töötaja, et hooldekodus elavad inimesed saaksid soovi korral pidevalt eesti keeles suhelda.

Selleks et tagada inimestele ohutu ja meeldiv elukeskkond, tuleks esimesel võimalusel ära parandada pesemisruumide sisustus ja jälgida, et kraanikausid oleks puhtad.

Töökorraldus

Hea on see, et hooldekodu on suurendanud ühes vahetuses töötavate tegevusjuhendajate arvu (vrd [eelmise kontrollkäiguga](#)). Igas perekorteris on päevases vahetuses (kella 8–20) tööl kaks tegevusjuhendajat ja öösel üks tegevusjuhendaja.

Abi kutsumiseks kasutavad töötajad kaasaskantavaid häirenuppe.

Maiustusi tellib hooldekodu ja jagab neid kõigile hooldatavatele kohvipauside ajal. Lähedaste ja eestkostjatega on kokku lepitud, et nad saavad hooldekodusse tuua inimeste soovi järgi toitu. Töötajad selgitasid, et hooldekodu magamistubades ei ole lubatud toitu hoida ning hooldatavatel tuleb isiklikuks tarbeks toodud maiustusi teistega jagada.

Hooldekodu edastas õiguskantsleri nõunikule Tervise 17 maja kodukorra¹, milles on kehtestatud ka pakkide vastuvõtu korraldus. Selle korra kohaselt on hoolealustel õigus saada maiustusi ja suupisteid. Toiduaineid on lubatud hoida pereruumi külmkapis omanimelises kotis või karbis. Külalistetoas süüa ja juua ei lubata, kuid teiste tubade kohta pole keeldu kehtestatud.

Kehtivad õigusaktid ei näe ette, et inimene peab hoolekandeesutuses elades talle toodud maiustusi või suupisteid teistega jagama. Ka [sotsiaalhoolekande seaduse § 6 lõigete 1 ja 3](#) kohaselt pole isiklikuks tarbimiseks mõeldud toiduained üldjuhul hoolealustele keelatud.

Hooldatavale toodud või tema enda ostetud toiduained ei ole hooldekodu omand. Põhiseaduse kohaselt on omandipõhiõigusega kaitstud omanikule kuuluva vara vaba valdamine, kasutamine ja käsutamine ([Eesti Vabariigi põhiseaduse § 32 lõike 2 esimene lause](#)). See hõlmab ka varaga seotud tegevuste korraldamist soovitud viisil.² Riigikohus on omandipõhiõiguse riivena mõistnud omandiõiguse igasugust kitsendamist, kaasaarvatud omanikule varalise kaotuse põhjustamist.³

¹ Sillamäe Tervise 17 majas kohtumääruse alusel osutatava teenuse kodukord, kinnitatud 2023. aastal.

² M. Ots, A. Kelli, P. Roosma. [Põhiseaduse § 32 kommentaarid](#), punkt 15.

³ RKÜKo 31.03.2011 nr [3-3-1-69-09](#), p 57.

Kui hooldekodu kohustab inimest talle kuuluvaid maiustusi või suupisteid teistega jagama, siis piiratakse õigust omandit vabalt käsutada. Käsutusõiguse piiramisega riivatakse omandipõhiõigust. Põhiseadus näeb ette, et omandiõigust saab kitsendada vaid seadusega ettenähtud juhtudel ([Eesti Vabariigi põhiseaduse § 32 lõike 2 teine lause](#)). Piirangu seadmise eesmärk peab olema põhiseadusega kooskõlas. Omandipõhiõiguse kitsendus ei tohi olla ebaproportsionaalne ega piirata omanikku ebamõistlikult.⁴

Põhiseaduse kohaselt on igaühel õigus vabale eneseteostusele ning õigus oma toiduaineid tarbida ja otsustada nende jagamise üle on eneseteostuse üks osa ([Eesti Vabariigi põhiseaduse § 19 lõige 1](#)). Nii on näiteks kohtud mõistnud inimese vaba eneseteostusena tema õigust otsustada enda elukorralduse üle. Õigust vabale eneseteostusele piirab igasugune riigivõimu negatiivne mõjutus. Selline piirang peab olema kooskõlas põhiseadusega.⁵ Ka puuetega inimeste õiguste konventsiooni ([artikkel 3 punkt a](#)) kohaselt tuleb üldpõhimõttena austada inimese iseseisvust, sealhulgas vabadust ise otsuseid teha. Hooldekodu ei peaks hoolealuste tegevust piirama, kui see pole tingimata vajalik.

Praegusel juhul on hooldekodu piiranud hooldusteenuse osutamisel eneseteostuse vabadust ja omandipõhiõigust sellega, et kohustab hooldatavaid neile toodud maiustusi ja suupisteid jagama. Nii ei saa inimesed enda toiduaineid enda äranägemise järgi tarbida ega ka otsustada, kas nad üldse soovivad neid kellegagi jagada. Hooldekodus viibides on inimestel niigi piiratud võimalused endale midagi osta või paluda eestkostjal või lähedasel saata. Samuti ei saa kohtumääruse alusel ööpäevaringset hooldusteenust saav inimene hooldekodust lahkuda, kui sellisel moel seatud piirangud talle meeltemööda pole.

Seetõttu ei tohi hooldekodu panna inimestele kohustust talle toodud toiduaineid jagada. Tuleks leida ka lahendus, kuidas inimesed saaksid neile toodud või saadetud maiustusi või suupisteid omaette süüa, kui nad ei soovi neid teistega jagada.

Esimese perekorteri töötajate ruumis oli välja pandud selle perekorteri kodukord. Kodukorra ühe punkti all oli kirjas, et tööpäeva jooksul määratud karistusi ei edastata järgmisele vahetusele. Veel oli märgitud, et tõsiste kodukorra rikkumiste korral arutatakse karistust kollektiivi ja juhtkonnaga.

Kordan 2025. aastal [AS-i Hoolekandeteenused Tallinna Merimetsa tee 3 üksusele](#) antud soovitus. Palun tuletage inimestele aeg-ajalt meelde hooldekodus kehtivaid reegleid ja selgitage neid, pole vaja inimesi karistada ega karistustega ähvardada. Ka Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – CPT) on soovitanud hoolealustele karistusi mitte määrata.⁶ Hoolekandetasutuse ülesanne ei ole elanikke eksimuste eest karistada. Seetõttu peaks distsiplineeriva karistuse määramine olema erandlik otsus, mida tuleb iga kord hoolikalt kaaluda ja selgelt põhjendada.

Inimesi ei tohi kohustada oma toiduaineid jagama. Hoolealustel peab olema võimalik neile toodud toitu süüa omaette. Hooldekodu peaks loobuma karistuste määramisest.

⁴ M. Ots, A. Kelli, P. Roosma. [Põhiseaduse § 32 kommentaarid](#), punkt 24. – Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2020.

⁵ H. Vallikivi. [Põhiseaduse § 19 kommentaarid](#), punktid 7, 8 ja 11.

⁶ CPT 2015. aasta [Saksmaa](#) visiit, p 126.

Eraldamine ja selle dokumenteerimine

Tunnustan hooldekodu, et hooldatavate eraldamist on viimastel aastatel rakendatud vaid vähestel kordadel. 2024. aastal oli eraldamise registrisse kantud kolm eraldamise juhtumit ja 2025. aastal kaks juhtumit. 2026. aastal pole olnud vaja eraldamist rakendada. See näitab, et töötajad tunnevad hoolealuste käitumist, oskavad neid aegsasti rahustada ning vältida äreva olukorra süvenemist.

Eraldamise juhtumite kohta oli infot talletatud piisavalt. Eraldamise registrist võis näha, et 1. mail 2024 oli dokumenteeritud korraga kaks juhtumit. Kuigi need juhtumid olid kirjelduse järgi omavahel tihedalt seotud, võiks neid registris kajastada eraldiseisvate juhtumitena. Mõlema juhtumi kohta olid koostatud eraldamisotsused.

Eraldamise otsustega oli määratud, et üks töötaja peab viibima pidevalt eraldusruumi ukse juures, et tagada eraldatud inimese turvalisus ning vajaduse korral sekkuda. Teised vahetuses olevad töötajad jälgivad eraldusruumi videovalve kaudu. Eraldusruumi vastas asub meditsiiniõe kabinet, seega on temal võimalik eraldatud inimest jälgida klaasiga kaetud ukseavast.

Eraldusruum asub Tervise 17 majas. Ruumis on madratsita lavats. Töötajad kinnitasid, et madrats viiakse vajaduse korral eraldusruumi kõrvalasuvast toast, kus hoitakse mitmeid madratseid.

Tualetti eraldusruumis ei ole. Selleks otstarbeks oli tuppa toodud papist anum. See ei ole hea lahendus. Eraldamisotsustes oli kirja pandud korraldus, et kui eraldatu soovib tualetti minna, peavad töötajad suunama ta sinna järelevalve all. CPT on märkinud, et inimene peab saama eraldamise ajal tualetis käia, ilma et ta peaks seda eraldi küsima.⁷

Ühel päeval asetleidnud eraldamised tuleks dokumenteerida eraldi juhtumitena. Eraldusruumis peab olema tualeti kasutamise võimalus.

Mõtestatud ajaveetmine

Meeldiv oli kuulda, et oluliseks peetakse värskes õhus viibimist. Tiimijuhi sõnul võib asutus kasutada bussi, millega saab inimesi viia regulaarselt väljasõitudele ja ekskursioonidele. See on hea tava.

Hooldekodu selgituse kohaselt pakutakse hooldatavatele iga päev võimalust meisterdada ja osaleda kunstiteraapias. Elanike omavahelise suhtluse ergutamiseks ja vaba aja sisustamiseks käiakse kord nädalas ujulas ning raamatukogus loengutel. Õues toimuvad sportlikud tegevused.

Kuigi hooldekodu selgituse kohaselt organiseeritakse hooldatavatele mitmeid tegevusi, tekkis õiguskantsleri nõunikel kahtlus, et kõigile hoolealustele ei ole siiski pidevalt pakkuda mõtestatud ajaveetmise võimalusi, mis vastaksid nende võimetele. Mõni hoolealune tunnistas, et aja sisustamiseks pakutakse vähe tegevusi ja kõigis ei saa ka osaleda.

Hooldekodus elab erineva vaimse võimekusega inimesi, kellel on ka erinevad vajadused ja huvid. Siiski on CPT soovitanud hoolekandeesutustel hoolitseda selle eest, et kõik hoolealused saaksid iga päev osaleda individuaalsetes tervist ja toimetulekut taastavates tegevustes. Nii tunnevad inimesed end paremini ja paraneb nende iseseisev toimetulek.⁸

⁷ CPT 2019. aasta [Iirimaa](#) visiit, p 113.

⁸ CPT 2023. aasta [Albaania](#) visiit, p 217.

Palun pöörake rohkem tähelepanu mõtestatud ajaveetmise võimaluste pakkumisele, mis arvestaksid iga hoolealuse individuaalseid vajadusi.

Töötajate eesti keele oskus

Hea on see, et hooldekodu jagab töötajatele infot eesti keele õppimise abivahendite kohta (näiteks 2. perekorteris).

Õiguskantsleri nõunikel tekkis kahtlus, et osa hooldajaid siiski ei valda eesti keelt piisavalt hästi. Mõned hoolealused avaldasid arvamust, et keelebarjääri tõttu on mitmete tegevusjuhendajatega keeruline suhelda. [Vabariigi Valitsuse määrusega](#) on kehtestatud nõue, et erihoolekandeteenust osutavad hoolekandetöötajad peavad oskama eesti keelt vähemalt B2-tasemel.

Näiteks hoolealuse H. H. (5. perekorteri elanik) tegevusplaanis oli sõnastatud eesmärk kõnelda vähemalt kord nädalas mõne töötajaga oma emakeeles enda unistustest, soovidest, muredest ja rõõmudest. Inimestel peaks olema võimalus soovi korral iga päev eesti keeles suhelda.

Puuduliku keeleoskuse tõttu ei pruugi tegevusjuhendaja ja hooldatav üksteisest aru saada. Nii võib inimese seisundi mõistmine ja olulise info edastamine osutuda keeruliseks. Mõne olukorra aitaks lahendada automaatsete tõlkevahendite kasutamine. Siiski peaks igas vahetuses tööl olema vähemalt üks töötaja, kes valdab riigikeelt piisavalt heal tasemel.

Olme

Elukeskkond on kohandatud hoolealustele sobivaks. Näiteks iga perekorteri köögis hoitakse köögitarbeid lukustatavates kappides ning tubades on aknakatted paigutatud akende vahele.

Mõnes Tervise 17 maja pesemisruumis oli lõhutud sisustust ja näiteks 2. perekorteri ühel pesemisruumil puudus uks. Kuna korteri ust oli seestpoolt võimalik lukustada, oli selle toa elanikule siiski tagatud privaatne pesemise võimalus.

Sama korteri ühes magamistoas oli üles võetud põrandalaud. Ühe korteri pesemisruumis olid kraanikauss ja segisti hambapastaga kokku määritud. Teise korteri pesemisruumis olid kraanikaussi jäetud juuksehari ja hambahari. Põrand tuleks ära parandada, määrduvad kraanikauss puhastada ning pesemistarvikuid hoida selleks ettenähtud kohas.

Palun parandage esimesel võimalusel pesemisruumide sisustus ja jälgige, et kraanikaussid oleks puhtad. Nii on võimalik tagada erivajadustega inimestele sobiv elukeskkond.

Toit

Hooldekodus pakutakse süüa kindla päevakava järgi: hommikusööki kella 8.00–9.30, lõunasööki kella 12.00–14.00 ja õhtusööki kella 17.00–18.30. Kella 20 paiku pakutakse ooteks teed ja võileiba. Toit valmistatakse hooldekodu köögis ja viiakse perekorteritesse termoses. Õhtuse tee valmistavad tegevusjuhendajad.

Nädalamenüüde põhjal võib järeldada, et pakutav toit on üldiselt vaheldusrikas. Mõni inimene kurtis, et toidus võiks olla rohkem liha. Hommikuti pakutakse enamasti putru. Vaid ühel-kahel päeval nädalas valmistatakse hommikusöögiks munarooga või võileiba. Hommikusöögi saaks muuta vaheldusrikkamaks.

Palun hoolitsege selle eest, et ka hommikusöögi menüü oleks vaheldusrikkam.

Tervise seisundiga seotud toimingud ja ravimid

Meditasiiniabi osutamist korraldab hooldekodus üks õde. Õde töötab 6 tundi päevas ning viibib hooldekodus esmaspäevast reedeni. Nädalavahetustel ja öösel õde majas ei viibi. Õe tööruum asub Tervise 17 maja teisel korrusel.

Õde dokumenteerib oma toimingud arvutis asuvas õenduspäevikus. Hooldekodu töötajad suhtlevad õega digitaalse meditsiinilise kalendri kaudu. Hommikuti kontrollib õde, milliseid terviseprobleeme on inimestel öösel olnud ja külastab hooldatavaid nende korterites.

Raviskeemid koostavad raviarstid ning ravimid väljastatakse digiretsepti alusel. Ravimite tellimist ja jagamist korraldab õde ning need komplekteeritakse apteegis igale patsiendile individuaalse ravimilindina. Ravimeid hoitakse korterites lukustatud kappides ning neid jagavad tegevusjuhendajad vastavalt iga hoolealuse raviskeemile. Osa ravimeid hoitakse originaalpakendites õe kabinetis lukustatud korvides nimelistes karpides. Kontrollkäigu ajal oli mõnes korvis ka lahtisi mullpakendist välja võetud tablette. Kuna vale ravimi andmine võib olla tervisele ohtlik, tuleb kindlasti jälgida, et ravimeid ei hoitaks lahtiselt.

Raviskeemid on olemas elektrooniliselt ning ka igas korteris paberil. Kontrollkäigul kogutud info kohaselt oli hooldatava A. M. raviskeemis bensodiasepiinideks nimetatavate ravimite rühma kuuluv rahusti – ärevushäire raviks kasutatav ravim Lorans (lorasepaam). Raviskeemis oli märgitud, et seda antakse inimesele vajaduse korral.

Bensodiasepiine võib patsiendile anda ainult arsti dokumenteeritud otsuse alusel. Raviskeemis peavad olema üheselt kirjas ravimi võtmise näidustus, annus, manustamissagedus ja kasutamise tingimused. Rahustavaid retseptiravimeid ei tohi manustada ilma arsti ettekirjutuseta, üksnes hooldekodu personali otsuse alusel. Kui retseptiravimit antakse ilma arsti ettekirjutuseta, siis seatakse ohtu inimese tervis ja elu.

Palun tagage, et vajaduse korral manustatavaid ravimeid antaks inimestele üksnes arsti ettekirjutusel ning raviskeemis sätestatud tingimustel.

Ootan Teie seisukohta võimaluse korral hiljemalt 21. augustiks 2026.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise